

Fjernaflæsning af energimålere - Forespørgsel fra Kamstrup A/S

Dato: 27.10.2003•Journalnr.: 3/1320-8901-0307

RESUMÉ

1. Den 26. september 2003 har sekretariatet pr. mail modtaget en henvendelse fra Kamstrup A/S, der er "producent af energimålerløsninger til forsyningselskaberne".
2. I henvendelsen rejses *dels* spørgsmålet, om det er "lovligt" at foretage fjernaflæsning af private kunders energimålere, *dels* ønskes en vurdering af, "om fjernaflæsning af energimålere kræver vedtægtsændringer eller lignende tiltag".
3. Det anføres i henvendelsen, at "energimålerne inklusive fjernaflæsning er typegodkendte af Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond, (tidligere Erhvervsfremme Styrelsen)".
4. I de følgende 3 afsnit fremlægges sekretariatets forsøg på en definition af begrebet "fjernaflæsning":
5. En forsyningsvirksomheds betalingskrav har traditionelt været baseret på *enten* aflæsning af forbrugsstedets måler, foretaget af en af forsyningsvirksomhedens medarbejdere *eller* på basis af selvaflæsningskort indsendt af forbrugeren.
6. Fjernaflæsning synes at kunne have forskellige varianter, der adskiller sig fra det traditionelle udgangspunkt, hvor energimåleren er opsat inde på forbrugsstedet i entré, bryggers el. lign., og således at alene forbrugsstedet indehaver umiddelbart har mulighed for at aflæse og kontrollere målerstanden, eller i hvert fald har haft mulighed for umiddelbart, at kontrollere målerstanden, i tilknytning til aflæsning foretaget af forsyningsvirksomhedens personale.

SEKRETARIATET FOR
ENERGITILSYNET

Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby

Tlf. 4171 5400
post@energitilsynet.dk
www.energitilsynet.dk

7. Ved fjernaflæsning må forstås enhver form for aflæsning af måleren, der kan foretages af forsyningsvirksomhedens personale *uden forbrugers medvirken*, enten fordi måleren er installeret således i det ydre murværk, at aflæsning umiddelbart kan finde sted visuelt uden adgang til selve forbrugsstedet (delvis fjernaflæsning), i mindre eller større afstand fra forbrugsstedet, eller aflæsning kan finde sted centralt på forsyningsvirksomheden på længere afstand via telefonnettet eller på anden elektronisk måde, på grundlag af signaler fra en sender indbygget i måleren.

8. Selve *målingen* af energiforbruget kan finde sted ét og kun ét sted: nemlig på selve forbrugsstedet, hvor måleren således er installeret. *Aflæsningen* af måleren kan derefter - hvis en eller anden form for fjeraflæsning er etableret - finde sted *dels* på selve forbrugsstedet *dels* et andet sted - i mindre eller større afstand - uden for forbrugsstedet, der være sig eksempelvis: et målerskab anbragt ved gadenettet fælles for en større eller mindre række forbrugssteder, forsyningsvirksomhedens servicevogn med aflæsningsaggregat installeret, der passerer forbi på gaden udenfor forbrugsstederne og foretager aflæsning eller helt centralt på selve forsyningsvirksomheden eller anden central hensigtsmæssig adresse.

9. Men uanset, hvilken fjernaflæsningsmetode, der finder anvendelse, må det forudsættes, at anvendt apparatur og/eller elektronik er standard- eller typegodkendt af de kompetente myndigheder til anvendelse til det omhandlede formål, og at forbrugerne efterfølgende umiddelbart har mulighed for let at kontrollere aflæsningsresultatet.

10. I denne forbindelse kan nævnes Bygge- og Boligstyrelsens bekendtgørelse nr. 891 af 9. oktober 1996, som ændret ved bekendtgørelse nr. 565 af 1. juli 1997, om individuel måling af el, gas, vand og varme.

11. Bekendtgørelsen indeholder bestemmelser, der gennemfører rådets direktiv nr. 93/76/EØF af 13. september 1993, om begrænsning af kuldioxidemissioner gennem en forbedring energieffektiviteten (SAVE).

12. Endvidere Erhvervsfremme Styrelsens bekendtgørelse nr. 54 af 23. januar 1997 om kontrol med elmålere, der anvendes til måling af elforbrug.

13. Målere, der anvendes som grundlag for måling af forbruget af elektrisk energi, skal - i medfør af bekendtgørelse nr. 54 - i den udstrækning de er omfattet af Bygge- og Boligstyrelsens bekendtgørelse nr. 891, opfylde de krav og underkastes den måletekniske kontrol, der er fastsat i denne bekendtgørelse og i de måletekniske forskrifter, som bekendtgørelsen henviser til.

14. Set fra forbrugersiden skal systemerne for "boligkunder" være billige, hvorimod systemerne kan være mere avancerede for erhvervs-kunder, hvor der kan være brug for at opsamle og overføre langt mere detaljerede forbrugstal til brug for afregning og eventuelt til en energistyring. I vid udstrækning benytter erhvervskunder sig af tidstariffer, der allerede i en længere årrække har været gældende for el-leverancer.

15. Spørgsmålet om tidstariffer for fjernvarmeleverancer er kort berørt i Danske Fjernvarmeværkers Forenings tarifvejledning fra oktober 2001.

16. Tidstariffer anvendes sjældent af varmeværkerne. Det relevante afsnit i vejledningen er gengivet under sagsfremstillingen.

17. Set fra forsyningsvirksomhedernes side kan fjernaflæsningen bruges til at opkræve løbende betaling for det reelle forbrug og ikke kun et aconto-forbrug. Der er derved også mulighed for at holde bedre kontrol med dårlige betalere samt pludselige eller unaturlige udsving i forbruget.

18. Sekretariatet agter, at meddele Kamstrup A/S, at etablering af fjernaflæsning må have udgangspunkt i en aftale mellem forsyningsvirksomheden og kunden, men at der ikke på baggrund af energiforsyningslovene kan rettes indvendinger mod anvendelsen af fjernaflæsning af energimålere, under følgende forudsætninger:

a.	Fjernaflæsning kan alene ske ved anvendelse af målere og/eller apparatur, der er typegodkendt af de kompetente myndigheder til det pågældende formål.
b.	Fjernaflæsning må kun finde sted på tidspunkter/datoer, som forbrugeren forud er bekendt med.
c.	Der skal være identitet mellem de data forbrugeren direkte kan aflæse på forbrugsstedets måler og de data, fors på et givet tidspunkt kan fjernaflæse ved hjælp af det installerede apparatur.
d.	Forbrugeren skal - med mindre andet er aftalt mellem forbruger og forsyningsvirksomhed - umiddelbart eller snarest efter, at aflæsningen er foretaget, af forsyningsvirksomheden underrettes om, at aflæsning har fundet sted og om aflæsningsresultatet, så forbrugeren har mulighed for at gøre indsigelse. I modsat fald vil forbrugeren miste spareincitamentet.
e.	Anvendelsen af fjernaflæsning skal være beskrevet i forsyningsvirksomhedens leveringsbetingelser, og leveringsbetingelserne skal være anmeldt til Energitilsynets register, for at kunne gøres gældende.
f.	Det er ikke afgørende, hvor i leveringsbetingelserne anvendelsen af fjernaflæsning er beskrevet, når blot forbrugeren er bekendt med, at denne form for aflæsning anvendes og er bekendt med tidspunkterne for aflæsning.
g.	De fjernaflæste data må ikke af forsyningsvirksomheden videregives til tredjemand i strid med lovgivningen om personoplysninger m.v. eller anden lignende lovgivning. Jf. i denne forbindelse, at lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen i medfør af lovens § 1 tillige gælder for energiforsyningsvirksomheder.
h.	Den forbruger, der ikke ønsker eget energiforbrug fjernaflæst, vil være berettiget til - mod betaling af de meromkostninger, dette måtte påføre forsyningsvirksomheden - at få betalingsforpligtelsen for energiforbruget fastlagt på grundlag af indsendte selvaflæsningskort eller ved aflæsning af en medarbejder fra forsyningsvirksomheden. Merbetalingen kan tarifieres.

19. Det er sekretariatet agt at fremsende kopi af notatet til:

A.	Danske Fjernvarmeværkers Forening
B.	Dansk Energi/ ELFOR
C.	De 4 regionale gasselskaber

SAGSFREMSTILLING

20. Et gennemsyn af de tidligere energiprisudvalgs mødereferater viser, at spørgsmålet om fjernaflæsning ikke specifikt har været behandlet af udvalgene.

21. Sekretariatet har dog behandlet og besvaret en række henvendelser, hvor etablering af fjernaflæsning - blandt andet i forbindelse med målerudskiftning - er blevet berørt, og der er ikke blevet taget afstand fra indførelse af fjernaflæsning.

22. Den 25. juli 2001 traf Energiklagenævnet afgørelse i en konkret sag vedrørende Sønderborg Fjernvarme A.m.b.a.:

23. Klagen vedrørte spørgsmålet, om det eventuelt urimelige i, at de fjernvarmebrugere inden for forsyningsområdet, som ikke ønskede apparatur til fjernaflæsning installeret - men fortsat ønskede indberetning til værket

på traditionel vis ved fremsendelse af selvaflæsningskort - blev belastet med et gebyr på 250,- kr., idet omkostninger af denne størrelsesorden blev påført værket ved den manuelle indberetning,

24. I tilfælde af manglende installering af apparatur til fjernaflæsning skulle installeres batteridreven måler til manuel aflæsning.

25. Af klagenævnets afgørelse fremgår, at værket havde indført fjernaflæsning, og denne aflæsningsmetode blev der ved afgørelsen ikke af klagenævnet stille spørgsmålstegn ved.

26. Det var ikke fundet urimeligt, at fjernvarmeværket opkrævede gebyr for batteridreven måler til manuel aflæsning.

27. Energiklagenævnet stadfæstelse afgørelsen med bemærkning, at nævnet konstaterer, at fjernvarmeværkets priser og leveringsbestemmelser er anmeldt til Energitilsynet i overensstemmelse med varmforsyningslovens § 21, stk. 1, og at tilsynet har fundet, at den af forsyningsvirksomheden fulgte fremgangsmåde ikke er urimelig eller i strid med bestemmelser i varmforsyningsloven.

28. Nævnet finder af de af Energitilsynet anførte grunde, at de gældende leveringsbestemmelser og takster for fjernaflæsning hhv. manuel aflæsning opfylder kravene i varmforsyningsloven, og at værket i forbindelse med skiftet til nye målere har handlet i overensstemmelse med de fastsatte bestemmelser og takster.

29. På Gas- og varmeprisudvalgets møde den 9. maj 1994 blev under direktørens beretning omtalt nedsættelse af ny arbejdsgruppe i Boligministeriet: Boligministeriet havde konstateret, at individuel måling af forbrugsposter er et effektivt middel til ressourcebesparelser. Ministeriet havde nedsat et udvalg, der havde til opgave at opstille en handlingsplan for obligatorisk individuel måling af forbrugsposter til el, gas, varme og varmt og koldt vand. Arbejdsgruppen skulle kortlægge, hvilke hindringer, der er i eksisterende lovgivning, tariffer og aftaler for individuel måling og fjernaflæsning samt komme med forslag til ny lovgivning og afregningsprincipper for disse områder. Både Elprisudvalgets og Gas- og Varmeprisudvalgets sekretariat var efter anmodning indtrådt i arbejdsgruppen.

30. Arbejdet i gruppen synes ikke at have mundet ud i noget specifikt vedrørende spørgsmålet om fjernaflæsning, men er formentlig baggrunden for den nugældende varmforsyningslovs § 20, stk. 6, om direkte kundeforhold, indsat ved lov nr. 213 af 29. marts 1995.

31. Danske Fjernvarmeværkers Forenings tarifvejledning fra oktober 2001 indeholder i afsnittet om "Motivationstariffer" blandt andet følgende:

32. "Tidstarif

33. En tidstarif kan f.eks. være en dag/nat tarif.

34. Formålet med at anvende en tidstarif er, at gøre kunden opmærksom på, hvornår det er billigt, og hvornår det er dyrt at producere varme. Det er normalt væsentlig dyrere at producere varmen ved spidslast.

35. I praksis anvendes tidstariffen ved at foretage en opdeling af døgnet eller ugen i to eller flere tarifperioder med forskellige varmeproduktionspriser. Målerens regneværk skal i så fald være forsynet med programmerbare tariftabeller, samt et tællværk pr. tidstarif og et akkumulerende tællværk,

36. Tidstariffer anvendes i dag af elforsyningerne til afregning af storforbrugere, men er endnu sjældent anvendt af varmeværkerne.

37. Varmeværker, som har etableret fjernoverførsel af data mellem værket og forbrugerne (2-vejs kommunikation), vil have mulighed for at anvende dynamiske tariffer, som kan ændres i hele forsyningsområdet blot ved at udsende et enkelt signal (radiosignal)."

VURDERING

38. A) Selv om aflæsning af energiforbruget ved hjælp af fjernaflæsningsapparatet formentlig vil kunne ske tit og ofte, uden at dette kommer til forbrugerens kundskab, må udgangspunktet for anvendelse af apparatet være, at den hidtil anvendt metode - med aflæsning og underretning af forsyningsvirksomheden ved indsendelse af selvaflæsningskort eller med besøg af en medarbejder fra forsyningsvirksomheden - blot erstattes af en tilsvarende fjeraflæsning af måleren på datoer/tidspunkter, der er fastsat på forhånd.

39. Baggrunden for etablering af fjernaflæsning må være en aftale mellem forsyningsvirksomheden og kunden - en aftale der kan være af varierende indhold alt efter parternes ønsker og/ eller behov - men der kan naturligvis ikke være "frit slag" for forsyningsvirksomheden til at foretage aflæsninger efter for-godt-befindende.

40. Enhver fjernaflæsning, foretaget af en forsyningsvirksomhed, må som udgangspunkt ske efter en forud fastlagt plan, - så den enkelte forbruger har mulighed for at følge med i, hvad der foregår - eller efter nærmere aftale med forbrugerens.

41. Uanset om aflæsning finder sted efter en forudsat plan eller finder sted, på andre tidspunkter, end de på forhånd fastsatte, vil det som udgangspunkt være urimeligt i lovens forstand, om ikke kunden umiddelbart informeres om aflæsningsresultatet.

42. B) Fjernaflæsningens anvendelse, synes at forudsætte, at der er installeret en måler i umiddelbar tilknytning til selve forbrugsstedet, men aflæsning af måleren finder blot sted et andet eller et centralt sted.
43. Under alle omstændigheder må forbrugeren fortsat have mulighed for selv at aflæse målerstanden, på de forudsatte aflæsningsdatoer/ tidspunkter og dermed følge forbruget. (Elprisen varierer temmelig stærkt over døgnet). Heri ligger et incitament for forbrugeren til at spare på energien.
44. Ved en manuel aflæsning, med indsendelse af aflæsningskort, ligger et incitament for forbrugeren - der her deltager aktivt af aflæsningen - til at spare på energien - et incitament der i hvert fald forsvinder, hvis ikke forbrugeren umiddelbart efter fjernaflæsningens foretagelse underrettes om aflæsningsresultatet.
45. Fjernaflæsning uden aktiv deltagelse af forbrugeren giver ringe eller ingen information af forbruget og svækker derved spareforståelsen. Hyppige aflæsninger giver forbrugeren større indsigt i resourceforbruget og øger derved spareevnen.
46. C) Etablering af en eller anden form for fjernaflæsning indebærer under alle omstændigheder en forenkling af forsyningsvirksomhedens administration i og med, at den enkelte kunde ikke er involveret i aflæsningen. Aflæsningen kan ske mere rationelt, og systemet bliver mere gennemskueligt.
47. Systemet indbærer endvidere en minimering af (mere eller mindre beviste) fejlaflæsninger, dvs., at registreringerne samlet set bliver mere "sandfærdige".
48. I den sidste ende er der - ved indførelse af fjernaflæsning - tillige en økonomisk gevinst at hente for fællesskabet og dermed for den enkelte forbruger.
49. De forbrugere, der - af den ene eller anden grund - ikke ønsker at få foretaget fjernaflæsning, men ønsker opretholdelse af det hidtidige manuelle aflæsningssystem, må hver især bære de meromkostninger, der måtte være forbundet hermed, og som direkte kan henføres til disse forbrugere.
50. D) Hvis en forsyningsvirksomhed, mener sig berettiget til at foretage en ikke planlagt eller aftalt aflæsning, må forbrugeren under alle omstændigheder - umiddelbart efter aflæsningen - underrettes om at aflæsning er sket.
51. Situationen kunne være den, at en given kunde har et vakkende betalingsmønster, og der konkret er risiko for, at forsyningsvirksomheden vil lide tab ved at fortsætte leverancerne.

52. I denne situation kan aftales hyppigere aflæsninger og dertil knyttede afregninger for det reelle forbrug - et arrangement, der eventuelt kunne træde i stedet for oprettelse af en depositumordning.

53. E) Når fjeraflæsning er etableret, kunne forsyningsvirksomheden endvidere som en service, løbende holde øje med kundernes forbrug, og advisere kunderne, hvis der konstateres uregelmæssigheder i forbruget.

54. Det er jo ikke alle forbrugere, der løbende holder "øje med", om måleren eventuelt "løber løbsk".

55. Men igen: en sådan løbende overvågning af den enkelte aftagers forbrug, bør som udgangspunkt kun kunne ske med forbrugers direkte accept.

56. F) Der kan være tilfælde, hvor en større kunde på grund af et stort og svingende forbrug netop ønsker hyppige (aftalte) aflæsninger som led i timeafregning - en hjælp til styring af energiforbruget.

57. I denne forbindelse kan anføres, at det er en forudsætning for at få den fulde fordel af det frie elmarked med dets meget svingende priser, at der foretages meget hyppige aflæsninger: timeaflæsning. Fjernaflæsning er her en forudsætning for den senere afregning.

58. Også i denne situation - med aftalte hyppige aflæsninger - må forsyningsvirksomheden løbende lade kunden tilflyde aflæsningsresultaterne, så der er mulighed for kontrol.

59. G) Apparaturets tilstedeværelse på forbrugsstedet vil naturligvis af forsyningsvirksomheden kunne misbruges, til at skaffe sig et utidigt indblik i den enkelte kundes forbrugsadfærd. Men et misbrug af adgangen til at indhente oplysninger eller af brugen af oplysningerne, må bedømmes efter anden lovgivning (lovgivningen om personoplysninger m.v./ straffeloven, offentlighedsloven, etc.)

60. Denne bedømmelse falder uden for Energitilsynets kompetence.

61. Under alle omstændigheder må fjernaflæsning forudsætte at forbrugeren underrettes om aflæsningsresultatet.